PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · JĘZYK POLSKI · KLASA 5

Dział 4. Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik

Podmiot i orzeczenie, podmiot domyślny, zdania bez podmiotu, określenia: przydawka, dopełnienie, okolicznik, pytania do części zdania, grupa podmiotu i grupa orzeczenia, związki wyrazów w zdaniu, nazywanie wszystkich części zdania. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	5 zad. 19 pkt
2	**Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 19 pkt
3	**Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	5 zad. 19 pkt
4	**Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	3 zad. 18 pkt
5	**Sprawdzian: Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – grupa A** 20 minut · 22 pkt	6 zad. 22 pkt
6	**Sprawdzian: Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – grupa B** 20 minut · 22 pkt	6 zad. 22 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny. Podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 19 pkt

Przypomnij sobie

- **Części zdania** to wyrazy, które pełnią w zdaniu różne zadania. Rozpoznajemy je, zadając pytania od innych wyrazów.
- **Orzeczenie** mówi, co robi podmiot, co się z nim dzieje albo w jakim jest stanie. Najczęściej to czasownik w formie osobowej: *Pies **szczeka**.* Pytania: **co robi? co się z nim dzieje?**
- Czasem orzeczenie tworzą dwa wyrazy: *Jutro **będę czytać*** (czas przyszły złożony), *Kot **jest czarny**, Ola **była kapitanem**.*
- **Podmiot** to wykonawca czynności albo to, o czym mówi orzeczenie. Najczęściej to rzeczownik w **mianowniku**. Pytania **kto? co?** zadajemy od orzeczenia: *Kto szczeka? – pies.*
- **Podmiot domyślny**: podmiotu nie ma w zdaniu, ale forma orzeczenia mówi, kto działa: *Czytam książkę* (ja). Są też **zdania bez podmiotu**: *Grzmi. Zrobiło się ciemno.*
- Podmiot i orzeczenie to najważniejsza para wyrazów w zdaniu. Pozostałe części zdania to **określenia** – dodają szczegóły. Wyrazy w zdaniu łączą się w **związki**: *mały kot, pije mleko, szybko biegnie.*
- **Przydawka** określa **rzeczownik**. Pytania: **jaki? jaka? jakie? który? czyj? ile?**: ***mały** kot, **mój** plecak, dom **dziadka**, **trzy** jabłka.*
- **Dopełnienie** określa **czasownik**. Odpowiada na pytania przypadków (oprócz mianownika i wołacza): **kogo? czego? komu? czemu? co? kim? czym? o kim? o czym?** – także z przyimkiem: *Czytam **książkę**. Pomagam **babci**. Czekam **na brata**. Myślę **o wakacjach**.*
- **Okolicznik** określa **czasownik** i mówi o okolicznościach: **gdzie? dokąd? skąd?** (miejsce), **kiedy? jak długo?** (czas), **jak?** (sposób), **dlaczego?** (przyczyna), **po co?** (cel): *Wracam **jutro**. Mieszkam **w Toruniu**. Biegnę **szybko**.*

Część zdania	Co określa	Pytania	Przykład
podmiot	–	kto? co?	**Ola** śpiewa.
orzeczenie	–	co robi? co się z nim dzieje?	Ola **śpiewa**.
przydawka	rzeczownik	jaki? który? czyj? ile?	**Moja** siostra śpiewa.
dopełnienie	czasownik	pytania przypadków bez mianownika	Ola śpiewa **piosenkę**.
okolicznik	czasownik	gdzie? kiedy? jak? dlaczego? po co?	Ola śpiewa **głośno**.

- Uważaj na wyrażenia z przyimkiem. *Myślę **o szkole*** – o czym? – dopełnienie. *Idę **do szkoły*** – dokąd? – okolicznik. Wybieraj pytanie, które pasuje do sensu zdania.

- **Grupa podmiotu** to podmiot razem z jego określeniami. **Grupa orzeczenia** to orzeczenie z jego określeniami: *[Mój młodszy brat] [głośno śpiewa piosenkę]*.
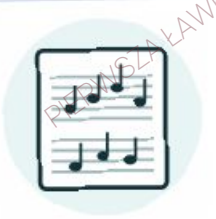
Ola śpiewa piosenkę głośno.

Ola – podmiot (kto?)

śpiewa – orzeczenie (co robi?)

piosenkę – dopełnienie (co?)

głośno – okolicznik (jak?)

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Nazwij części zdania „Wesoły pies szybko biegnie do parku”.
biegnie – orzeczenie (co robi?); *pies* – podmiot (kto biegnie?); *wesoły* – przydawka (jaki pies?); *szybko* – okolicznik (jak biegnie?); *do parku* – okolicznik (dokąd biegnie?).

Przykład 2. Znajdź podmiot w zdaniu „Wczoraj pojechałam z mamą do kina”.
Podmiotu nie ma w zdaniu. Forma *pojechałam* mówi, że działa *ja* – to podmiot domyślny. Wyrażenie *z mamą* jest w narzędniku, więc nie może być podmiotem.

Przykład 3. Dlaczego w zdaniu „Kupiłem nowy zeszyt” wyraz *zeszyt* nie jest podmiotem?
Pytamy od orzeczenia: kupiłem co? – zeszyt. To pytanie biernika, więc *zeszyt* jest dopełnieniem. Podmiot jest domyślny (ja).

Zadania

1 **Połącz część zdania z pytaniami. Wpisz literę.** ___ / 5 pkt

1. podmiot	a) jaki? który? czyj? ile?
2. orzeczenie	b) gdzie? kiedy? jak? dlaczego?
3. przydawka	c) kto? co?
4. dopełnienie	d) co robi? co się z nim dzieje?
5. okolicznik	e) kogo? czego? komu? czym? o czym?

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

2 **Wpisz podmiot i orzeczenie każdego zdania.** ___ / 4 pkt

1. Mały kotek pije mleko. → podmiot: _____, orzeczenie: _____
2. Nad lasem krążył jastrząb. → podmiot: _____, orzeczenie: _____
3. Moja siostra rysuje konie. → podmiot: _____, orzeczenie: _____
4. Wieczorem przyjechali goście. → podmiot: _____, orzeczenie: _____

3 **Która część zdania określa rzeczownik?** ___ / 1 pkt

A. przydawka **B.** okolicznik **C.** orzeczenie **D.** dopełnienie

Sprawdzian: Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – grupa A

20 minut · 22 pkt

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 22 pkt

1 **Nazwij pogrubione części zdania.** ___ / 5 pkt

1. **Mała** sowa siedzi na gałęzi. _____
2. Mała sowa **siedzi** na gałęzi. _____
3. Mała **sowa** siedzi na gałęzi. _____
4. Mała sowa siedzi **na gałęzi**. _____
5. Sowa łapie **myszy**. _____

2 **Wpisz podmiot i orzeczenie każdego zdania.** ___ / 4 pkt

1. Po niebie płyną chmury. _____
2. Wczoraj odwiedziła nas ciocia. _____
3. Moi koledzy grają w piłkę. _____
4. Rano zadzwonił budzik. _____

3 **Wpisz pytanie, na które odpowiada pogrubiony okolicznik.** ___ / 4 pkt

1. Wrócę **za godzinę**. _____
2. Mieszkam **na wsi**. _____
3. Piszę **starannie**. _____
4. Spóźniłem się **przez korki**. _____

4 **W którym zdaniu podmiot jest domyślny?** ___ / 1 pkt

A. Dzieci piszą listy.
B. Ktoś pisze list.
C. Ola pisze list do cioci.
D. Piszę list do cioci.

5 **Nazwij wszystkie części zdania „Mój starszy brat buduje szałas w lesie”.** ___ / 4 pkt

6 **Przyporządkuj pogrubione wyrażenia do części zdania.** ___ / 4 pkt

myślę **o bracie** idę **do parku** czekam **na mamę** siedzę **na ławce**

dopełnienie	okolicznik

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – zestaw 6 kart pracy z kluczem i powtórką, klasa 5

Podgląd pokazał 5 z 15 stron. Pełna wersja: 15 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – najważniejsze wiadomości – 5 zadań, 19 pkt
- Karta 2: Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 19 pkt
- Karta 3: Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – utrwalenie – 5 zadań, 19 pkt
- Karta 4: Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – w praktyce – 3 zadania, 18 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – grupa A – 6 zadań, 22 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik – grupa B – 6 zadań, 22 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z przykładami.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/jezyk-polski-klasa-5-dzial-04-czesci-zdania-podmiot-orzeczenie-przydawka-dopelnienie